

OBCHÓD 25 - LECIA ODDZIAŁU KRAKOWSKIEGO POLSKIEGO TOW. HISTORYCZNEGO

ODBYTY W KRAKOWIE, DNIA 29 STYCZNIA 1939 R.
W AULI UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO

LWÓW
POLSKIE TOWARZYSTWO HISTORYCZNE
1939

OBCHÓD 25 - LECIA ODDZIAŁU KRAKOWSKIEGO POLSKIEGO TOW. HISTORYCZNEGO

ODBYTY W KRAKOWIE, DNIA 29 STYCZNIA 1939 R.
W AULI UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO

LWÓW
POLSKIE TOWARZYSTWO HISTORYCZNE
1939

CM 314519

ODBITKA Z „KWARTALNIKA HISTORYCZNEGO“ R. LIII. Z. 1 (1939)

341 39

Z DRUKARNI ZAKŁADU NARODOWEGO IMIENIA OSSOLIŃSKICH
POD ZARZĄDEM FRANCISZKA KADLECA

Wpisano do Księgi Akcesji

Akc. DI nr 147 /2011/ cu

Prof. Stanisław Kutrzeba, prezes Oddziału P. T. H. w Krakowie:

Panie Wojewodo! Dostojni Goście! Kochani Koledzy! Postanowiliśmy przez to dzisiejsze zebranie zaznaczyć dwudziestopięciolecie istnienia naszego Koła Krakowskiego P. T. H. Nie jest naszym zamiarem urządzać jakiś uroczysty obchód. Takie rocznice dają sposobność, by się samemu pochwalić — i od innych usłyszeć pochwały. Nam zaś chodzi tylko o to, by — czyniąc rachunek sumienia niejako — zestawić, co zrobiliśmy przez te 25 lat, wspomnienie serdeczne poświęcić tym, którzy z nami pracowali a od nas odeszli, a wśród których jest także nasz były prezes śp. Sobieski, podziękować tym, którzy od początku z nami współdziałali, na ręce kochanego naszego pierwszego prezesa dyr. Papéeego, którego z radością tu widzimy, a wreszcie — na gruncie dotychczasowych wyników — pomyśleć o tym, co mamy do zrobienia w przyszłości.

Zaprosiliśmy na to zebranie Przedstawicieli Władz i Społeczeństwa. Bo działalność nas, historyków, nie ogranicza się do tego, byśmy sami siebie czytali — podziwiali — czy krytykowali. Nie jesteśmy jakimś zamkniętym zakonem wtajemniczonych. Historia jest najistotniejszą częścią życia całego narodu bez względu na to, czy członkowie tego narodu znają tę historię. Bo każdy z nas nosi ją w swojej najgłębszej istocie: mąż stanu czy uczonec — włościanin czy robotnik. Czym jest każdy z nas, każdy członek społeczeństwa — to wynik dziejów narodu, myśli i czynów naszych przodków, ubiegłych dni chwały i klęski. Bez historii bylibyśmy masą etniczną, wiotką, bezwonną i bezmyślną — zdatną na kolonie dla innych, pognojem dla użytkowania społecznej gleby przez tych, którzy by ją dla swoich używali celów.

Bez historii — nie ma narodu, choć bez znajomości tej historii może istnieć naród. Ale znajomość jej czyni ten naród w pełni świadomym swoich praw i obowiązków, znaczenia i przeznaczenia. Znajomość własnej historii łączy społeczeństwo w całość równie silnie jak więź państwowa; mówią o tym nasze porozbiorowe dzieje. Stwarza poczucie tej łączności. Poznanie przeszłości — nieraz dumnej, wspaniałej — ale też nieraz smu-

nej, rozpacznej — dodaje sił do przetrwania trudów i klęsk, bodźca do pracy nad wielkością Narodu i Państwa.

My historycy o zmarłych głównie piszemy. Ale sądu historii boją się — żywi. Nie obojętną więc rzeczą dla społeczeństwa, jak ta nasza praca uczonych wygląda, jeśli mamy prawo sądzić nawet wielkich w narodzie. Nie obojętną rzeczą, jak ten sąd sobie wyrabiamy, by był krytyczny i sprawiedliwy.

JM. Rektor U. J. prof. Tadeusz Lehr-Spławiński:

Czcigodni Państwo! Badania historyczne zajmowały zawsze jedno z najwybitniejszych miejsc w działalności naukowej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Badania te zaś mają to do siebie, że nie mogą być komórką badawczą oderwaną od życia społecznego, ale przeciwnie wiążą się stale z tym życiem i wpływają pośrednio a nawet i bezpośrednio na życie narodu. Stąd pochodzi, że szerokie koła społeczeństwa śledzą ich wyniki z uwagą i często wedle nich oceniają wartość i rolę nauki w życiu narodu. Świetny dorobek naukowy krakowskiej szkoły historycznej był i jest bez wątpienia jednym z głównych czynników, na jakich opiera się autorytet moralny i popularność naszego Uniwersytetu w szerokich kołach narodu. Toteż Uniwersytet ze swej strony patrzy z podwójną wdzięcznością na pracę swych historyków i otacza ją zawsze pieczołowitą opieką. Praca ta bowiem nie tylko pomnożyła wydatnie dorobek nauki polskiej, ale przyczyniła się waleśnie do ugruntowania sławy Uniwersytetu w narodzie.

Praca naszych historyków od lat dwudziestu pięciu stworzyła sobie poza pracownikami uniwersyteckimi drugie, niezależne ognisko w Krakowskim Oddziale P. T. H., który ożywił znacznie ruch naukowy i wymianę myśli na polu historii. Ognisko to, choć organizacyjnie z Uniwersytetem nie związane, pozostawało z nim zawsze w ścisłej łączności, można powiedzieć — w unii personalnej, przez to, że wszyscy prawie wybitniejsi jego członkowie wykładali i wykładają z naszych katedr. Nie mam tu potrzeby wymieniać nazwisk i zasług tych wszystkich dawniejszych i obecnych uczonych: o działalności ich i jej wynikach usłyszymy niebawem niejedno z ust ode mnie o wiele bardziej kompetentnych. Pragnę tu tylko podkreślić ścisłe węzły łączące historyków krakowskich i ich ognisko pracy z Uniwersytetem i pragnę w jego imieniu wyrazić im wdzięczność za trudy i podziw dla wyników ich pracy. Uniwersytet Jagielloński składa przez moje usta Oddziałowi Krakowskiemu Pol. Towarzystwa Historycznego w 25 rocznicę jego powstania gorące gratulacje i życzenia dalszego świetnego rozwoju.

Dyr. Fryderyk Papée:

Dostojny Panie Rektorze, Gospodarzu tej sali, która nam nieraz służyła, Czcigodni Goście, Kochani Koledzy starsi i młodszy! Możemy w tej chwili, kiedy nam przyjdzie wspominać 25 lat, leżących za nami, w tym pogodnym w kościele katolickim czasie powtórzyć słowa koledy: „Tego dnia wesołego — weselmy się, radujmy się“, bośmy tych lat zaiste nie zmarnowali, ale wypełnili ruchliwym trudem i sumienną pracą. Pięćdziesiąt lat już minęło, odkąd założone zostało we Lwowie Towarzystwo Historyczne, którego fundamentem i filarem — niezrównany organizator pracy dziejopisarskiej: Ksawery Liske. Niechaj mi będzie wolno, jako

jego uczniowi, przede wszystkim ze czią głęboką wspomnieć to niezapomniane imię, z tą samą czią, z jaką utrwalone jest ono na karcie tytułowej „Kwartalnika“ raz na zawsze.

W pierwszych 13 latach rozwijało się Towarzystwo z młodzieńczą werwą, ale już w drugiej takiej ćwiartce, jak się to niestety nieraz dzieje u nas, zaczęło blednąć i schodzić do szarej powszedniości. Wówczas to właśnie „nel mezzo del camino“ powstała myśl w Krakowie, że trzeba koniecznie wesprzeć wydatnie Towarzystwo, tak w poczynaniach naukowych, jak i w artykułach dla „Kwartalnika“. Nasuwały się zrazu wątpliwości: „po co wnosić sowy do Aten“, po co tworzyć jeszcze jedno kółko kulturalne, gdy ich już było tyle w Krakowie. Ale rzeczywistość zadała kłam tym wątpliwościom: nowe Koło rozwinęło zaraz na początku swego istnienia, w r. 1913 i w pierwszej połowie r. 1914 ruchliwą działalność, która odżyła w całej pełni na początku roku 1916, po przerwie półtorarocznej, spowodowanej przez komplikacje wojenne. Można śmiało powiedzieć, że wówczas całe tętno życia Towarzystwa Historycznego przeniosło się do Krakowa, gdy właściwa jego siedziba, Lwów, przechodził naprzód okupację rosyjską, potem szykany austriackie, wreszcie wojnę ukraińską i bolszewicką. Posiedzenia krakowskiego Koła odznaczały się wtedy liczną frekwencją, doбором tematów i nader ożywioną a rzeczową dyskusją. Pozwolę sobie przypomnieć tylko kilka najbardziej zajmujących tematów, jak Ludwika Kolankowskiego krytyka gruntownego, ale na wskroś tendencyjnego dzieła M. Kruszewskiego (Istoria Ukrainy — Rusi), jak prof. Stan. Kutrzeby referat o projekcie konstytucji polskiej Beselera, która oddawała Polskę w zupełną zawisłość nie tylko polityczną, ale także ekonomiczną od Niemiec, ale w kierunku porządku administracyjnego miała pewne zalety, albo tegoż profesora inicjatywę do całego szeregu odczytów, dotyczących organizacji naszej pracy dziejopisarskiej. Cóż dopiero powiedzieć o ruchliwości ówczesnego sekretarza, a obecnie wiceprezesa oddziału Wład. Konopczyńskiego, którego liczba referatów przekracza cyfrę 40. Większa zaś część tych odczytów miała jakiś horyzont programowy; wszakże jedno z najważniejszych wydawnictw obecnych: Słownik biograficzny, urodziło się wśród nas — albo, dokładniej powiedziawszy, skierowane zostało na właściwe tory, obejmujące całość kultury polskiej od Mieszka i Dąbrowki aż do czasów dzisiejszych. Nie brakło też chwil podniosłych, jak obchód rocznicy horodelskiej (1913), a potem ów głośny cykl odczytów o Przyczynach upadku Polski (1917), który zgromadził w tej sali nie tylko całą światłą publiczność krakowską, ale też wielu wybitnych gości zamiejscowych, a wreszcie reprodukowany był w rozmaitych miastach b. Królestwa z wielkim powodzeniem przez naszego sekretarza. Nawet w pierwszych latach niepodległości, kiedy to roczniki „Kwartalnika“ tak się przedstawiały, że dwa z nich razem oprawne tworzyły cienki tomik, jeszcze prym w Towarzystwie wodził Oddział Krakowski, a prezes Stan. Zakrzewski przyjeżdżał do nas ze Lwowa, aby tutaj zorganizować cały IV Zjazd historyków polskich w Poznaniu w roku 1925.

Kiedy po 14 latach ustąpiłem z przewodnictwa w Oddziale Krakowskim, już po reorganizacji Towarzystwa, i objął prezesurę Wacław Sobieski 26/II 1927, posiedzenia w dalszym ciągu były ożywione, a nawet za-

znaczyły się dwa nowe momenty: Sekcja Krytyczna i wydawnictwo rozpraw. Za teraźniejszego prezesa, który objął urzędowanie w r. 1932, już dwa bardzo zajmujące mieliśmy szeregi odczytów, jeden o wielkiej wojnie, drugi o poczuciu narodowym w rozmaitych epokach naszych dziejów. Nie podobna tutaj poruszać rozlicznych spraw, które teraz są w toku, ale stwierdzić się godzi, że podziwiamy energią naszego obecnego prezesa, która, objawiwszy się już w tylu kierunkach, także i na tej nowej placówce potrafiła rozbudzić bujne życie.

Dochodząc do końca tej krótkiej charakterystyki, spostrzegamy z radością, że nie będą do nas stosowane dantejskie słowa o tym, jak boleśnie jest wspominać szczęśliwe czasy wśród mizერი — bo my wspominaliśmy szczęśliwe czasy wśród szczęśliwych okoliczności. Jeśli zaś rzucimy nasz Oddział na tło ogólne, to widzimy Towarzystwo Historyczne, które dawniej 200 do 300 członków liczyło, wykazujące teraz kilkanaście setek, obejmujące oddziałami swymi całą Polskę, popierane i szanowane przez Rząd Rzeczypospolitej i całe społeczeństwo. Do tego przybywa rzecz niespodziana i niesłychana, oto nasz prezes generalny, Ludwik Kolankowski, potrafił osobistym zabiegiem zebrać blisko milionowy fundusz i postawić we Lwowie (obok parku Stryjskiego) dla Towarzystwa własny gmach, tak okazały, że w nim rezydować będzie nie tylko Towarzystwo Historyczne, ale także i inne kulturalne placówki miasta Lwowa. Między nimi także i to pierwszorzędne zrzeszenie, jakie przedstawia założone przez O. Balzera Towarzystwo Naukowe, które, jak niegdyś Towarzystwu Historycznemu zawdzięcza swoje powstanie, tak teraz zawdzięczać będzie trwałe swoje pomieszczenie. Jeśli tedy mogliśmy przeszłe lata wspominać z zadowoleniem, to w przyszłe lata możemy patrzeć z ufnością i z tą samą głęboką wiarą w trwałość i szczęśliwy rozwój Towarzystwa, jaką mamy w trwałość i szczęśliwy rozwój odrodzonej Polski.

Prof. Ludwik Kolankowski, prezes Pol. Towarzystwa Historycznego złożył Oddziałowi imieniem Zarządu Głównego i własnym życzenia dalszej owocnej pracy dla dobra nauki historycznej i Towarzystwa.

Prof. Józef Feldman: Ćwierćwiecze działalności Krakowskiego Oddziału P. T. H.

Gdy z górą ćwierć wieku temu powstawał Krakowski Oddział P. T. H., życie historyczne Krakowa było wówczas najpełniejszym tętnem. Prawda, że Wszechnica Jana Kazimierza świeciła znakomitymi tradycjami Liskego, Pilata i Wojciechowskiego, pierwszorzędną pracownią historii prawa Balzera i Abrahama, doskonałymi seminariami Finkla i Dembińskiego, oraz przełomową w badaniach nad epoką porozbiorową szkołą Askenazego, zaś poza murami uniwersyteckimi pracowali uczeni tej miary, co W. Kętrzyński i L. Kubala; Warszawa, pod knutem rosyjskim bez polskiego uniwersytetu, potrafiła stworzyć wspaiałe ognisko pracy historycznej, przy którym tradycje Lubomirskiego, Pawińskiego, Rembowski kontynuowali godnie Korzon, Smoleński, Wierzbowski, z młodszych Baranowski i St. Kętrzyński. Niemniej berło nauk historycznych dzierżył bezsprzecznie Kraków. Od kilku lat zasiadał na katedrach historycznych Almae Matris Jagiellonicae szereg młodych, świetnych uczonych: Wacław Sobieski, Wacław Tokarz, Jan Ptaśnik, Stanisław Kutrzeba, Fran-

ciszek Bujak, patronowali zaś ich pracy starsi mistrze, bądź działający już poza obrębem uniwersytetu, jak Wincenty Zakrzewski, Stanisław Smolka, Michał Bobrzyński, bądź czynni przy warsztacie pedagogicznym, jak Bolesław Ulanowski i Stanisław Krzyżanowski. Blasku i chwały dodawali historycznemu Krakowowi znakomici uczeni, którzy lubo pracując w innych dziedzinach, wycisnęli niezatarte piętno swej myśli również na niwie polskiej historiografii: Stanisław Tarnowski, Józef Tretiak, Kazimierz Morawski, Marian Sokołowski, Stanisław Tomkowicz, Leonard Lepszy. Praca historyczna ogniskowała się w trzech głównie ośrodkach: Uniwersytecie Jagiellońskim, który wypuszczał co roku zastępy uzdolnionych, młodych badaczy, przeznaczonych niebawem do odegrania wybitnej roli w dalszym rozwoju studiów historycznych, Akademii Umiejętności, zwłaszcza zaś jej Komisji Historycznej, oraz Archiwum Akt Dawnych miasta Krakowa. Rozmach tej pracy, bujność i wszechstronność jej poczyniń pochłaniających całkowicie czas i możliwości pracowników, sprawiły, że nie odczuwano potrzeby tworzenia nowej placówki. Wydawało się, że na wypełnienie jej świeżą treścią braknie czasu i sił. Stąd trudne miał zadanie inicjator myśli założenia w Krakowie filii lwowskiego Towarzystwa Historycznego, którym był świeżo przybyły na grunt krakowski Władysław Konopczyński. Sporo trzeba było chodzenia, namawiań, chwilowych niepowodzeń, by myślą tą zainteresować grono osób. Na szczęście użyczył jej poparcia jeden z wybitnych przedstawicieli starszego pokolenia, również krakowianin niedawnej daty, Fryderyk Papée; żywo zajęli się nią spośród młodszych Stanisław Zachorowski, Marian Łodyński, Franciszek Fuchs. 11 stycznia 1913 odbyło się posiedzenie konstytuujące. Prezesem obrano Papée'go, wiceprezesurę objął Tokarz.

Pierwsze poczynania nowej organizacji wykazały, jak bardzo odpowiadała ona potrzebom historyków krakowskich i jak pomyślne rokowała widoki na przyszłość. Cyfra członków osiągnęła z miejsca rekordową wysokość 124, jakiej nie miała już w przyszłości zdobyć z powrotem. Inauguracyjne zebranie naukowe w dniu 1 lutego 1913 z odczytem Papée'go o panowaniu Władysława Jagiellończyka ściągnęło z górą 50 osób i wywołało ożywioną dyskusję. Posypały się dalsze odczyty: Bujaka, Kutrzeby, Semkowicza, Tokarza, Konecznego, Kolankowskiego, Haleckiego, Grodeckiego; do połowy 1914 roku liczba ich wyniosła 18. Przyszedł wybuch wojny światowej. W ewakuowanym, zagrożonym, na tysiączne trudności wystawionym Krakowie zamarła działalność świeżego ogniska historycznego na okres przeszło półtoraroczny. Troskliwym jednak staraniom prezesa Papée'go udało się w początkach 1916 roku nawiązać starganą nić pracy. Po powtórnej przerwie w latach 1918—19, kiedy szereg najwybitniejszych historyków krakowskich oddał swą wiedzę na usługi delegacji polskiej na konferencji pokojowej w Wersalu, Oddział wszedł już definitywnie w tok normalnej działalności. W roku 1927, po czternastoletniej, pełnej poświęcenia i zasług pracy ustąpił z prezesury Papée, zachowując nadal z Oddziałem ścisły kontakt naukowy i biorąc żywy udział w jego poczynaniach. Pięcioletnia, owocna prezesura Wacława Sobieskiego zapisała się w dziejach Oddziału dwoma zwłaszcza faktami. Pierwszym było stworzenie z inicjatywy i dzięki staraniom prezesa „Prac Krakowskiego Oddziału

P. T. H.". Wydawnictwo to, przeznaczone w pierwszym rządzie do publikowania rozpraw młodych historyków, spełniło swe zadanie wypuszczając w świat 11 tomów, których autorzy, wówczas debiutujący na niwie historycznej, zdobyli dziś przeważnie znane nazwiska, wchodząc w poczet stałych pracowników naukowych, niekiedy wykładając z katedr jako docenci. Od trzech lat publikacja urwała się z powodu braku funduszy. Drugim ważnym wydarzeniem tego okresu było założenie w r. 1927 z inicjatywą Konopczyńskiego Sekcji Krytycznej, która stała się jednym z najżywczej organizmów Oddziału. W roku 1932 objął prezesurę Stanisław Kutrzeba, czynny w Zarządzie jako wiceprezes od roku 1916. Na jego zastępcę powołano Konopczyńskiego; z chwilą utworzenia w r. 1934 drugiej wiceprezury objął ją Wł. Semkowicz. Obowiązki sekretarzy pełnili w Oddziale do r. 1923 Konopczyński, po nim przez 11 lat, Kazimierz Dobrowolski, od r. 1934 Józef Feldman, funkcje skarbnika po Józefie Burmistrzu przejął w r. 1927 Karol Piotrowicz. Za nowej prezesury nastąpiła dalsza rozbudowa Oddziału w kierunku wyodrębnienia poszczególnych specjalności. W r. 1933 rozpoczęły działalność dwie nowe sekcje: dydaktyczna oraz historii najnowszej. Wzrosła również wydatnie liczba odczytów, osiągając w przeciągu ostatnich lat przeciętną cyfrę 20 na rok.

Tak przedstawia się w najogólniejszym zarysie zewnętrzny schemat rozwoju naszej organizacji. Jak wygląda jego treść wewnętrzna? Jaki jest bilans jego działalności?

Głównym celem, który przyświecał założycielom Oddziału, było stworzenie ogniska pracy odczytowej i naukowej dyskusji. Pod tym względem program został urzeczywistniony w pełnej mierze. W okresie od 1 lutego 1913 po grudzień 1938 r., zatem w ciągu niespełna 25 lat, licząc w to przerwy wywołane wojną, ogłoszono na forum Oddziału 341 odczytów. Przegląd ich treści wykazuje dużą wszechstronność, przy niejednolitym nasileniu poszczególnych kierunków. Najokazalej przedstawia się Polska Jagiellonów (26), okres królów elekcyjnych (48) oraz historia kultury wraz z ogólnymi zagadnieniami myśli historycznej (34); najslabiej — dzieje polityczne doby piastowskiej (7) i historia społeczno-gospodarcza (8). Dobrze wypadł bilans nauk pomocniczych (13), historii Kościoła (11) oraz prawa (17). Stosunkowo wysoka cyfra przypada na zagadnienia z dziejów powszechnych (20); mamy tam zarówno odczyty z historii starożytnej, jak specjalne problemy średniowiecza i czasów nowszych od kultury krajów orientalnych, po kwestię bałtycką lub podstawy społeczno-gospodarcze ancien régime'u. 12 odczytów z historii porozbiorowej XIX w. uznać należy, przy słabym stosunkowo zainteresowaniu tą gałęzią historii w Krakowie, za wynik raczej dodatni.

Osobno należy rozpatrzyć te działy historii, które z pewnych względów ujęte zostały w ramy odrębnych sekcji. Na pierwszy plan wysuwają się tu krytyczne omówienia dzieł i wydawnictw źródłowych z historiografii polskiej i obcej. Jednym z głównych zadań Oddziału Krakowskiego miało być zorganizowanie systematycznej współpracy dla działu recenzyjnego w „Kwartalniku Historycznym“. W tym celu powołano do życia przy pierwszym zarządzie Oddziału w r. 1913 specjalny komitet redakcyjny. Po różnych przeobrażeniach w jego składzie przejęła ostatecznie jego funkcje

Sekcja Krytyczna, pozostająca od chwili założenia pod przewodnictwem Konopczyńskiego; sekretarzował przez pierwsze 8 lat Feldman, od 1935 r. Kazimierz Lepszy. W ciągu jedenastoletniego istnienia Sekcji ogłoszono na jej posiedzeniach 62 odczytów, nie licząc prac z dziedziny historii najnowszej, które przy bardzo jeszcze młodocianym stanie tej gałęzi nauki utożsamiają się z samą jej treścią i dlatego zaliczone zostały do tego działu. Nie tylko imponującą cyfrą odczytów może się poszczycić Sekcja, ale przede wszystkim rozbudzeniem zainteresowania dla najnowszych wydawnictw i szeregiem ożywionych dyskusyj. Kto pamięta posiedzenia poświęcone tak podstawowym dziełom, jak „Dzieje Polski w zarysie“ Bobrzyńskiego, „Dzieje Polski średniowiecznej“ Dąbrowskiego i Grodeckiego, „Dzieje Polski nowożytnej“ Konopczyńskiego, „Polska Jagiellonów“ Kolankowskiego, księga zbiorowa o Batorym, „Wojna 1812 roku“ Kukiela, przyzna, że należały one nie tylko do najtłumniej odwiedzanych, lecz również do najżywszych, najplodniejszych naukowo w dziejach Oddziału. Ale również publikacje skromniejsze, o charakterze specjalnym, potrafiły nie raz stać się przedmiotem głębokiego rozbioru i ciekawych uwag w toku dyskusji.

Sekcja Dydaktyczna wyrosła z potrzeb życiowych Towarzystwa Historycznego, które obok badaczy skupia w swych szeregach tylu nauczycieli szkół średnich, zainteresowanych nie tylko postępem wiedzy, ale metodami jej nauczania. Czynna od roku 1933 jako odgałęzienie centrali dydaktycznej przy Zarządzie Głównym Towarzystwa, pod prezesurą kolejną Edmunda Długopolskiego, Adama Kłodzińskiego, od 1935 Ludwika Piotrowicza, z Wład. Czaplińskim jako sekretarzem, Sekcja zmierza do krytycznego naświetlania zagadnień, które nie mogą być omawiane gdzie indziej z równą swobodą i niezależnością. Dyskutowanie metod i programów oraz rozbiór podręczników szkolnych stanowi naturalny teren, na którym nauka uniwersytecka spotyka się z praktycznym jej zastosowaniem w szkolnictwie. Jako najsilniejszy węzeł, łączący oba te światy, posiada Sekcja Dydaktyczna ważną i piękną rolę do spełnienia. Dotychczasowe odczyty w liczbie 21 wykazały, że w Krakowie nie brak po temu odpowiednich warunków, zarówno w postaci doboru prelegentów jak zainteresowania szerszych warstw nauczycielskich.

Historia najnowsza, nauka bardzo świeża, jak żadna inna ulegająca wpływowi aktualnej polityki, posiada wyjątkowe znaczenie w kształtowaniu polityczno-moralnej świadomości narodu, zarazem jednak wymaga atmosfery wielkiej rzeczowości i niezależnego formułowania sądów. Warunkom tym odpowiada doskonale Kraków, w którym historia, łącząc się ściśle z życiem, zarazem dźwżyła zawsze wysoko sztandar swej niezawisłości. Jak rozbiory krytyczne i tematy dydaktyczne poruszano w Oddziale na długo przed założeniem oddolnych sekcji, podobnie historia najnowsza wkroczyła na jego teren najwcześniej ze wszystkich ośrodków historycznych w Polsce, bo już w roku 1917. Powstanie Sekcji w szesnaste lat później, z Kutrzebą jako przewodniczącym a Feldmanem jako sekretarzem, nadało tym pracom systematyczność i rozmach. W 21 odczytach roztrągnięto bogaty zespół zagadnień z tej dziedziny od sporu historyków francuskich na temat przyczyn wielkiej wojny, korespondencji Wilhelma i Mi-

kołaja, wspomnień hofrata Mussulina, po ruch filarecki przed wojną, rządy państw centralnych w okupowanej Kongresówce lub oswobodzenie Krakowa w 1918 r. Pracom tym towarzyszyło stałe zainteresowanie tak czynników fachowych jak szerszych warstw społeczeństwa. Od tłumnych zebrań do dyskusyj w zamkniętym gronie specjalistów, wszędzie napotykała historia najnowsza na żywe zrozumienie, budziła sympatyczny oddźwięk i chęć czynnej współpracy. Kraków skupiający dziś poważne grono badaczy nad dziejami najnowszymi, powołany jest niewątpliwie obok Warszawy do odegrania w tej dziedzinie roli przodującej.

Trudno zagłębić się w tym miejscu w treść kilkuset odczytów, które wygłoszono w ciągu ćwierćwiecza na posiedzeniach Oddziału. Wykaz ich, ogłoszony w „Kwartalniku Historycznym“, wskazuje, ile głosnych później prac zadebiutowało przed naszym forum, ile pierwszorzędnym nieraz problemów przeszło tu przez pierwszy ogień dyskusji. Co bowiem cechuje posiedzenia Oddziału, to dyskusja, zawsze niemal żywa, nie raz bardzo intensywna, z reguły poważna, krytyczna, przy wysokim poziomie formy i wzajemnej kurtuazji. Jako drugą cechę wymienić należy urozmaicony i wciąż odnawiający się zespół prelegentów. Oddział Krakowski nie stanowi pod tym względem zamkniętego klanu; od sędziwych mistrzów po początkujących adeptów, każdy ma tu możliwość wypowiedzenia się. Stanowi to niezaprzeczenie jeden z najbardziej sympatycznych i dodatnich rysów Oddziału, że skupia ogół świata historycznego w Krakowie wchłaniając z każdym niemal rokiem nowych prelegentów. Młody doktor, osiągnąwszy w swych badaniach poważne wyniki, ma możliwość przedstawienia ich na forum, przed którym przemawiali Smolka, Krzyżanowski, Tomkowicz, Papée, w atmosferze wysokich wymagań, ale zarazem życzliwej zachęty. Pod tym względem odegrał Oddział Krakowski w stosunku do narybku historycznego rolę wychowawczą, której znaczenie trudno określić; oceni ją najlepiej każdy, kto sam stawiał tu pierwsze kroki prelegencie. Dla utrzymania łączności z innymi środowiskami naukowymi, kierownictwo Oddziału sprawiło, że gościł u nas szereg prelegentów z wszystkich niemal większych skupień historycznych w Polsce. Przemawiali: Wład. Abraham, Stanisław Zakrzewski, Eugeniusz Romer, Eugeniusz Barwiński, Jan Rutkowski ze Lwowa, Tadeusz Zieliński, I. T. Baranowski, Jan Kucharzewski, Józef Siemieński, Marcei Handelsman, Ludwik Kolankowski, Oskar Halecki. K. M. Morawski, Roman Jakimowicz, Tadeusz Różycki z Warszawy, Marian Gumowski, Andrzej Wojtkowski, Wisława Knapowska z Poznania, Janusz Iwaszkiewicz i Jan Adamus z Wilna. Zasięg naszych prelegentów ogarnął w ostatnich latach również zagranicę. Gościli u nas przedstawiciele nauki belgijskiej, van Kalken i Ganshof, czechosłowackiej Krofta, łotewskiej Spekke, niemieckiej Platzhoff i Babinger, szwedzkiej Ahnlund, węgierskiej Eckhardt i Lukinich. Zetknięcie z tylu wybitnymi reprezentantami obcych nauk dało nam możliwość interesującego porównania metod i wyników pracy, gościom zaś naszym okazało, że w środowisku krakowskim można rozprawiać fachowo o zagadnieniach zarówno natury zasadniczej, jak bardzo nieraz specjalnej. W całości przesunęło się przez sale odczytowe Oddziału 108 prelegentów. Pod względem intensywności pracy odczytowej rekord osiągnął Konop-

czyński, który w ciągu ćwierćwiecza wygłosił 46 prelekcji. Po nim idą: Semkowicz (19), Grodecki (16), Feldman (15), Papée (12), Kutrzeba i Kukiel po 11.

W pracach swych nie zasklepiął się nigdy Oddział w ciasnym gronie specjalistów, lecz dbał o ich udostępnienie szerszym warstwom społeczeństwa. Na posiedzenia naukowe, obok członków Towarzystwa uczęszcza tłumnie młodzież akademicka, w której kształceniu historycznym odgrywają one niepoślednią rolę; znaczny bywa odsetek słuchaczy z miasta. Nie rzadko bywa na posiedzeniach po 60, 80 a nawet 100 osób. A dzieje się to bez specjalnych wysiłków, bez forsownej reklamy, po prostu dzięki atrakcyjności tematów czy prelegentów. Ale rola społeczno-narodowa Oddziału sięga nierównie głębiej. Reprezentując naukę, która pragnie być mistrzynią życia, poczytują historycy krakowscy za swój obowiązek przemawiać do najszerszych warstw społeczeństwa, ilekroć wymaga tego sprawa publiczna. Najbardziej pamiętnym dokonaniem Oddziału pozostanie w tej dziedzinie cykl odczytów publicznych w roku 1917 na temat przyczyn upadku Polski. W momencie, gdy w nauce polskiej krzyżowały się najbardziej rozbieżne tendencje, od ustalonego poglądu „szkoły krakowskiej“ po nowe próby rewizjonistyczne, ogół zaś społeczeństwa, w obliczu świtającej nadziei niepodległości, pragnął dowiedzieć się prawdy o przyczynach katastrofy swej dawnej państwowości, ośmiu historyków krakowskich: Papée, Halecki, Bujak, Kutrzeba, Kallenbach, Konopczyński, Tokarz, Chrzanowski, zasileni przez lwowianina Romera, udzielili na to pytanie odpowiedzi głęboko przemyślanej, gruntownie uzasadnionej, wolnej zarówno od rozdzierania szat nad przeszłością, jak łatwego optymizmu. Ktokolwiek pamięta ówczesną aulę, natłoczoną tłumami, zarówno starszych jak zwłaszcza młodzieży uniwersyteckiej i gimnazjalnej, zasłuchanymi w wywody prelegentów, potrafi najlepiej ocenić doniosłość tej inicjatywy Oddziału, która zaspokajając potrzeby społeczeństwa, zarazem wzbogaciła naukę jedną z najciekawszych, nie zastąpionych książek. Duże zainteresowanie wywołał również zorganizowany w roku 1934/35 publiczny cykl odczytów o wojnie światowej; tłumy publiczności, nie mogąc pomieścić się w sali Kopernika, zalegały korytarz. Mniejszą frekwencją cieszył się urządzony jesienią 1935 cykl publiczny o rozwoju polskiej świadomości narodowej. Poza większymi cyklami czcili Oddział odczytami publicznymi ważniejsze rocznice narodowe: 500-lecie Horodła, 250 rocznicę odsieczy wiedeńskiej, stulecie powstania listopadowego, 50-lecie zgonu Józefa Szujskiego.

Jeden jeszcze rys pracy Oddziału zasługuje na podkreślenie: wdzięczna pamięć o zgasyłych koryfeuszach nauki historycznej, w jakiegokolwiek części Polski rozwijali oni swoją działalność. Już w początkach swego istnienia uczcił Oddział specjalnymi odczytami zmarłych wówczas Antoniego Małeckiego i Aleksandra Jabłonowskiego. Później ograniczano się do krótkich wspomnień. W ostatnich latach, kiedy śmierć skosiła tylu najznakomitszych przedstawicieli historiografii polskiej, wznowiono tradycję poświęcania ich pamięci osobnych posiedzeń, wypełnionych nie panegiryzmem pośmiertnym, ale gruntownymi rozbiorami ich twórczości, spod pióra prelegentów, nie tylko przygotowanych fachowo, lecz w miarę moż-

ności bliskich zmarłym mistrzom. Żałobne, ale zarazem podniosłe były chwile, gdy oddawaliśmy hołd ceniom Wacława Sobieskiego, Michała Bo-brzyńskiego, Szymona Askenazego, Stanisława Zakrzewskiego, ks. Jana Fijałka, Wacława Tokarza. Jakże radosnym zaś akordem odbiła się uroczystość, którą czcił Oddział osiemdziesięciolecie urodzin swego założyciela, pierwszego prezesa i jednego z najbardziej wypróbowanych współpracowników i przyjaciół, Fryderyka Papée'go.

Przechodząc od wewnętrznej pracy Oddziału na terenie Krakowa do jego wystąpień na zewnątrz, należy na pierwszym miejscu stwierdzić, że zapoczątkował on w łonie Towarzystwa Historycznego przewrót w formie organizacji. Towarzystwo Historyczne, aczkolwiek pomyślane jako organizacja ogólnopolska, było początkowo zespołem historyków lwowskich, którzy urządzali zebrania naukowe i wydawali „Kwartalnik“; historykom w innych ośrodkach pozostawała współpraca w organie Towarzystwa. Oddział Krakowski uczynił pierwszy wyłom w tej koncepcji centralistycznej, stwarzając u siebie samodzielny ośrodek pracy odczytowej, mający również uczestniczyć w redagowaniu „Kwartalnika“. Ta nowa forma organizacyjna okazała się dziełem przyszłości. Wielka przebudowa Towarzystwa Historycznego, jakiej dokonali w r. 1924 Zakrzewski i Bujak, w ogólnym planie nawiązywała do idei, z której wyłonił się Oddział Krakowski; centrala Towarzystwa i jego organ we Lwowie, po większych zaś miastach autonomiczne oddziały, zasilające swą pracą ogólny bilans naukowy naszej instytucji.

Od chwili założenia rozwijał Oddział Krakowski żywą inicjatywę w zakresie spraw, obchodzących nie tylko zespół lokalny, ale ogół świata historycznego. Z Krakowa wyszła w r. 1914 myśl zwołania IV powszechnego zjazdu historyków polskich, którego program, referowany przez St. Krzyżanowskiego, przedyskutowany przez zebranie ogólne członków, miał się stać podstawą zjazdu; zwołaniu jego przeszkodził wybuch wojny. Myśl tę wznowił w r. 1924 Konopczyński, przyczyniając się przez to waleśnie do zjazdu poznańskiego, którego szczegóły zostały ustalone na konferencji ówczesnego prezesa Towarzystwa, Zakrzewskiego, z gronem historyków krakowskich. Krakowscy członkowie Zarządu Głównego Towarzystwa oraz delegaci na Walne Zgromadzenie występowali częstokroć w sprawach dotyczących najżywotniejszych potrzeb nie tylko samego Towarzystwa, ale nauki historycznej, żeby wspomnieć tylko wytrwałą kampanię o udoskonalenie „Kwartalnika“ oraz usunięcie początkowych braków redycji bibliografii Finkla. Na karb działalności Oddziału należy też złożyć przeobrażenia projektowanego pierwotnie Słownika biograficznego Polski porzobiorowej w słownik ogólnopolski, którego realizacją zajęła się Polska Akademia Umiejętności.

Sprawy organizacji pracy historycznej znajdowały zawsze w łonie Oddziału żywy oddźwięk i poparcie. W czasie wojny wystąpił na posiedzeniach Oddziału St. Kutrzeba z dwoma referatami programowymi, uzasadniającymi potrzebę przebudowy historiografii polskiej. Rozwinięciem tej myśli stał się cykl odczytów o potrzebach wydawniczych w różnych gałęziach wiedzy historycznej, który, ogłoszony w wydawnictwie „Nauka Polska“, przez długi czas służył za drogowskaz wszelkim poczynaniom w tym

kierunku. Z Krakowa wyszła zachęta do zwołania konferencji historyków polskich w roku 1920, która rozstrząsnęła całokształt potrzeb organizacyjnych naszej wiedzy historycznej u progu własnej państwowości. Sprawy te zajmowały i zajmują zawsze sporo miejsca w zainteresowaniach Oddziału; dowodem tego 17 posiedzeń, na których omawiano kwestie zjazdów historycznych, polskich i międzynarodowych, sprawę rewindykacji polskich zabytków w Rosji, plany katalogowania aktów do dziejów parlamentaryzmu polskiego. Z dyskusji w łonie Oddziału Krakowskiego wiodą swój rodowód dwa wielkie przedsięwzięcia, które wchodzą dziś w stadium realizacji: zbiorowe dzieje Polski w 10 tomach, oraz wydanie polskich traktatów międzynarodowych. Wspomnieć też należy o doniosłej inicjatywie Oddziału, niestety, nie uwieńczonej pozytywnym wynikiem. Gdy w r. 1933 ukazało się dzieło zbiorowe historyków niemieckich pt.: „Deutschland und Polen“ pod maską bezstronności naukowej mieszczące szereg agresywnych wypadów przeciw Polsce, grono historyków krakowskich opracowało natychmiast plan odpowiedzi. Miał to być nieduży tom, zawierający kilkanaście artykułów, odpowiadających na ogół treścią wystąpieniom uczonych niemieckich. Sprawę tę przejął od Oddziału Krakowskiego Zarząd Główny Towarzystwa i rozwiązał ją w odmienny sposób na podwójnej płaszczyźnie zbiorowej recenzji z wymienionego dzieła niemieckiego w „Kwartalniku“ oraz zamierzonego, obszernego wydawnictwa o stosunkach polsko-niemieckich w ramach cyklu „Polska i jej sąsiedzi“. Jakkolwiek bądź, pierwszeństwo w poruszeniu tej sprawy należy się Oddziałowi Krakowskiemu. Pełny natomiast sukces odniosła zorganizowana w r. 1938 przez Jana Dąbrowskiego konferencja historyków polskich i węgierskich, na której szczegółowo przedyskutowano i ułożono program współpracy naukowej między obu krajami.

To zwięzłe zestawienie najważniejszych faktów z ćwierćwiekowej działalności Oddziału dowodzi, że myśl powołania go do życia okazała się płodna w następstwa. W granicach swych możliwości spełnił Oddział poruczone mu zadanie, przyczyniając się do wzmocnienia ruchu naukowego i pogłębienia w społeczeństwie zainteresowania pracą historyczną. Wmurując swoją cegielkę do ogólnego gmachu organizacji polskiego świata historycznego, uświadamiał równocześnie szerokim warstwom organiczną spójnię, jaka łączy przeszłość Polski z jej przeznaczeniami w dobie teraźniejszej, kiedy na głębokim zrozumieniu tradycji dziejowej i wynikającej stąd świadomości obywatelskiej gruntuje się byt państw i narodów.

Na zakończenie uroczystości wygłosił prof. Władysław Konopczyński odczyt pt.: Teraźniejszość i przyszłość nauk historycznych w Krakowie.

Działalność odczytowa krakowskiego Oddziału P. T. H. do końca r. 1938.

I. Organizacja pracy historycznej (17 odczytów)

25 IV 1913 St. Krzyżanowski: Sprawa projektowanego IV zjazdu historyków polskich. — 26 IV 1913 Wł. Konopczyński: Pod znakiem Herodota. — 8 XI 1913 Tenże: Plany inwentaryzacji aktów sejmowych i sej-

mikowych. — 21 X 1916 St. Kutrzeba: Organizacja naszej pracy historycznej. — 17 VI 1916 Tenże: Wady i zadania naszej historiografii. — 19 I 1918 Tenże: O zadaniach wydawniczych historii polskiej w zakresie dziejów prawa. — 9 II 1918 Fr. Bujak: O zadaniach wydawniczych w zakresie historii gospodarczej. — 10 IV 1918 St. Zachorowski: O zadaniach wydawniczych w zakresie historii Kościoła. — 2 III 1918 Wł. Semkowicz: O zadaniach wydawniczych w obrębie epoki piastowskiej i nauk pomocniczych. — 10 IV 1918 O. Halecki: O zadaniach wydawniczych w zakresie epoki jagiellońskiej (1370—1572). — 25 V 1918 E. Barwiński: O zadaniach wydawniczych w zakresie epoki pojagiellońskiej (1572—1632). — Wł. Konopczyński: O zadaniach wydawniczych w zakresie epoki pojagiellońskiej (1632—1795). — 28 IV 1923 St. Kot: O kongresie historycznym w Brukseli. — 27 X 1928 W. Sobieski: Sprawozdanie z międzynarodowego kongresu historyków w Oslo. — L. Piotrowicz: Sprawozdanie z kongresu etruskiego we Florencji. — 13 VI 1929 Dyskusja w sprawie Polskiego Słownika Biograficznego. — 5 III 1932 Wł. Konopczyński: Zagajenie dyskusji nad sprawą międzynarodowego kongresu historycznego w Warszawie.

II. Nauki pomocnicze (13 odczytów)

16 XII 1916 Wł. Semkowicz: Z archiwaliów petersburskich (O dawnym Archiwum Koronnym). — 6 XII 1921 Tenże: O zmianie i wahaniach klimatu w Polsce w czasach historycznych. — 7 III 1925 Tenże: Geograficzne podstawy Polski Chrobrego. — 18 V 1929 Tenże: Rozwój pojęcia terytorium Śląska. — 24 I 1931 Tenże: Geneza Pogoni litewskiej w świetle sfragistyki Witoldowej. — 29 X 1922 St. Turowski: Sprawozdanie z czynności ekspedycji rewindykacyjnej w Moskwie. — 28 IV 1923 St. Kutrzeba: Wiadomości z Komisji Rewindykacyjnej. — 1 XII 1923 J. Talko-Hryniewicz: Mieszkańcy Krakowa od XI—XII w. na podstawie badań antropologicznych. — 26 III 1927 Tenże: Ze studiów nad genealogią Henryka Sienkiewicza. — 7 V 1927 R. Jakimowicz: Srebrne skarby wczesno-średniowieczne w Polsce. — 16 XII 1930 M. Gumowski: Początki Orła Białego. — 19 XII 1921 J. Siemieński: O Archiwum koronnym. — 24 X 1936 M. Friedberg: O herbie m. Krakowa.

III. Historia powszechna (20 odczytów)

18 III 1916 F. Konieczny: Geneza i istota kultury rosyjskiej. — 25 V 1920 T. Kowalski: Rola Persów, Arabów i Turków w dziejach i cywilizacji Wschodu. — 17 III 1921 T. Wałek: Rola czynnika narodowego w starożytności. — 14 II 1925 K. Zakrzewski: Z dziejów upadku starożytnego Rzymu (Stylichon). — 23 V 1925 L. Piotrowicz: Upadek państwa asyryjskiego. — 22 VI 1929 Tenże: Inwazja Scytów w Azji Przedniej w VII przed Chr. — 21 XII 1929 A. Spekke: Humanizm w Inflantach w epoce polskiej. — 3 XII 1927 T. Zieliński: Nauka i sentyment wobec hellenizmu i judaizmu. — 23 VI 1928 S. Tomaszewski: Nowa teoria o początkach Rusi. — 5 IV 1930 Tenże: Król węgierski Emeryk jako książę ruski. — 19 VI 1920 Wł. Konopczyński: O czym marzyły Orliki ukraińskie? — 26 I 1929 Tenże: Społeczne i gospodarcze podłoże starego porządku w Europie. — 23 III 1929 Tenże: Sprawa bałtycka w czasach nowożytnych. — 10 X 1936 Tenże: 500 lat szwedzkiego parlamentary-

zmu. — 4 VI 1936 K. Krofta: Historyczne stosunki czeskosłowacko-polskie. — 13 VI 1936 Fr. Babinger: Die Entwicklung der osmanischen Geschichte. — 8 V 1937 Fr. Eckhardt: Ustrój stanowy i współczesna konstytucja na Węgrzech. — 29 V 1937 W. Platzhoff: Die Aussenpolitik des Deutschen Reiches unter Bismarck. — 15 III 1938 H. Ganshof: Die räumliche Entwicklung der Städte Flanderns und Brabands. — 15 X 1938 N. Ahnlund: Die Weichselmünde in der schwedischen Geschichte.

IV. Polska piastowska (7 odczytów)

23 III 1918 A. Kłodziński: Opole i Śląsk w przededniu odszczepieństwa politycznego. — 23 X 1929 Wł. Semkowicz: Rola polityczna rodów rycerskich w Polsce XII w. — 24 I 1925 St. Zakrzewski: Bolesław Chrobry w źródłach i literaturze. — 31 V 1924 R. Grodecki: Zbigniew, książę Polski. — 25 IV 1925 Tenże: Sprawa pomorska za Bolesława Krzywoustego. — 30 IV 1927 M. Gumowski: Jaxa z Miechowa i sprawa brani-borska w XII w. — 23 IV 1938 Tenże: Wyprawa krzyżowa Władysława Odonicza.

V. Polska jagiellońska (26 odczytów)

1 II 1913 Fr. Papée: Przegląd dziejów Władysława Jagiellończyka (1434—1444). — 15 IV 1916 Tenże: Trzynastoletnia wojna pruska 1454—1466. — 24 I 1920 Tenże: Ostatnie lata Jagielly. — 14 IV 1921 Tenże: Jagiellonowie a Moskwa. — 23 IV 1932 Tenże: Królewicz Olbracht. — 28 IV 1934 Tenże: Polityka Jana Olbrachta wobec Prus Królewskich. — 13 IV 1935 Tenże: Nieudała krucjata w r. 1500. — 24 IV 1937 Tenże: Instalacja Aleksandra na Litwie. — 22 II 1913 O Halecki: O stanowisku szlachty litewsko-ruskiej wobec unii lubelskiej. — Tenże: Kwestia czarnomorska w dziejach Rzplitej. — 2 III 1918 Tenże: Kiedy Jagiełłę powołano na tron? — 23 IV 1914 St. Smolka: Dwa zagadnienia z czasów Jagielly. — 20 VI 1914 L. Bąkowski: O stanowisku ks. Albrechta pruskiego wobec wcielenia Mazowsza. — 19 VI 1920 J. Dąbrowski: Traktat Władysława Warneńczyka z Habsburgami 1442 r. — 2 XII 1920 W. Sobieski: Sprawa żydowska w Polsce za Zygmunta Starego. — 14 IV 1921 Wł. Semkowicz: Pierwszy przedstawiciel polski na kongresie międzynarodowym w Arras 1435 r. — 1 III 1924 Tenże: Początki rodu Gasztołdów na Litwie. — 4 IV 1922 F. Koneczny: O rzekomym sojuszu Kazimierza Jagiellończyka z Achmatem. — 23 X 1926 L. Kolankowski: Sprawy tatarskie w pierwszych latach Kazimierza Jagiellończyka. — 6 XI 1926 K. Piwarski: Wyprawa moskiewska Zygmunta Augusta 1567/8. — 27 IV 1928 Wł. Konopczyński: O idei jagiellońskiej. — 23 II 1929 K. Piotrowicz: Starania polskie o rewindykację w pierwszych latach Kazimierza Jagiellończyka. — 6 XI 1926 K. Piwarski: Wyprawa moskiewska Zygmunta Augusta 1568/9. — 27 IV 1928 Wł. Konopczyński: O idei jagiellońskiej. — 23 II 1929 K. Piotrowicz: Starania polskie o rewindykację Śląska w XV w. — 21 III 1936 Tenże: Rola husytyzmu w dziejach Śląska. — 15 III 1930 St. Bodniak: Z dziejów blokady Moskwy i Szwecji przez Polskę w latach 1560—1572. — 28 XI 1931 Tenże: Pierwsi strażnicy morza polskiego. — 18 IV 1936 Wł. Pocięcha: Królowa Bona Sforza.

VI. Rzeczpospolita elekcyjna (48 odczytów)

1 VII 1916 W. Sobieski: Sprzeczne rady w obozie pod Smoleńskiem r. 1610. — 30 X 1917 Tenże i K. Bartoszewicz: Kwestie sporne i niewyjaśnione w dziejach Tadeusza Kościuszki. — 28 II 1920 Tenże: Przegląd dziejów Zygmunta III. — 9 V 1931 Tenże: Na mostach Warszawy. — 13 XII 1919 M. Skibiński: Sejm grodzieński 1744 r. — 17 VI 1921 Tenże: Polska za Jana Sobieskiego 1674—1683. — 26 X 1929 Tenże: Brandenburgia a Polska w 2 poł. XVII w. — 5 II 1938 Tenże: Poselstwo de Lesseins'a w Berlinie w latach 1661—62. — 16 XII 1920 Wł. Konopczyński: Tajemnica Michała Jana Paca, marszałka generalności barskiej. — 22 I 1921 Tenże: Schyłek panowania Jana Sobieskiego (1687—1696). — 19 XI 1921 Tenże: Wewnętrzne źródła słabości dawnej Rzeczypospolitej. — 3 III 1922 Tenże: Szwecja a Polska w czasach „wolnościowych“ 1717—1772. — 17 III 1923 Tenże: Gustaw III a Polska. — 29 XI 1924 Tenże: Wielkopolska w okresie Rzeczypospolitej szlacheckiej. — 23 I 1930 Tenże: Kampania Pułaskich na Litwie w r. 1769. — 18 III 1933 Tenże: Geneza konfederacji barskiej. — 13 X 1934 Tenże: Pamiętnikarze konfederacji barskiej. — 9 V 1936 Tenże: Rokosz Zebrzydowskiego. — 29 I 1938 Tenże: Konfederacja barska wobec reformy ustroju Rzeczypospolitej. — 22 III 1924 J. Feldman: Sprawa dysydencka za Augusta II. — 24 IV 1926 Tenże: Geneza konfederacji tarnogrodzkiej. — 5 VI 1926 M. Cichocki: Jakub Rousel na tle polityki Richelieu'go wobec Polski. — 4 VI 1927 Cz. Chowaniec: Sobieski a tatarszczyzna 1683—1696. — 19 VI 1926 Tenże: Do genezy kwestii wschodniej. Z dziejów powieńskiego polityki Jana III. — 22 X 1927 J. Dihm: „Uwagi“ Tadeusza Kościuszki o uformowaniu milicji w czasie Sejmu Czteroletniego. — 17 III 1928 Tenże: Geneza Konstytucji 3 Maja. — 13 II 1932 Tenże: Opozycja na sejmie dnia 3 maja 1791 r. — 14 VI 1928 K. Piwarski: Sprawa pruska za Jana III (1688—1689). — 26 XI 1933 Tenże: Jan III polityk. — 28 III 1936 Tenże: Początki stosunków Augusta II z Kurią rzymską. — 21 XI 1931 Wł. Czapliński: Knowania Lubomirskiego z Austrią i Brandenburgią. — 21 I 1933 Tenże: Nieznany wielki plan Władysława IV z lat 1642—1643. — 23 II 1935 Tenże: Czarniecki w Danii w r. 1658—59. — 14 XI 1936 Tenże: Rozejm sztumdorfski. — 21 V 1932 K. Lepszy: Sprawa Prus Książęcych w latach 1576—1578. — 4 XI 1933 Tenże: Flota morska Stefana Batorego. — 26 XI 1933 M. Kukiel: Jan III Sobieski wódz. — 27 I 1934 Wł. Semkowicz: Udział wojsk litewskich Sobieskiego w kampanii z r. 1683. — 17 II 1934 J. Garbacik: Polska, Rzym a Wenecja w początku XVII w. — 14 XI 1936 Tenże: Sprawa ambasady weneckiej za Zygmunta III. — 24 XI 1934 Z. Lasocki: Skrzetuski w świetle rzeczywistości historycznej. — 15 VI 1935 A. Hnilko: Przyczynki do zagadnienia liczby i siły wojska polskiego w XVII w. — 26 I 1935 E. Latacz: Geneza wojny polsko-kozackiej w 1651 r. — 16 V 1936 Tenże: Beresteczko. — 13 II 1937 T. Nowak: Warka i Klecko, dwie bitwy ze Szwedami (1656). — 23 X 1937 K. M. Morawski: Wolnomularstwo a rozbiór Polski. — 28 XI 1936 E. Kuntze: Inflanty za Stefana Batorego. — 5 XI 1938 St. Szczotka: Powstanie górali żywieckich przeciw Szwedom w latach 1655—56.

VII. Przyczyny upadku Polski (9 odczytów)

21 IV 1917 — Fr. Papée: Zapatrywania dotychczasowe. — E. Ro-
mer: Warunki geograficzne. — O. Halecki: Ekspansja i tolerancja. —
26 IV 1917 Fr. Bujak: Siły gospodarcze. — St. Kutrzeba: Siły pań-
stwowe. — J. Kallenbach: Siły moralne i umysłowe. — 30 IV 1917 Wł. Ko-
nopczyński: Pierwszy rozbiór. — W. Tokarz: Dwa ostatnie rozbiory. —
I. Chrzanowski: Zakończenie.

VIII. Historia porozbiorowa (12 odczytów)

8 XI 1913 J. Frejlich: Odgłosy listopadowe w Danii. — 14 II 1914
W. Tokarz: Kraków w początkach powstania styczniowego. — 26 XI 1927
Ks. bp M. Godlewski: Psychologia arcybiskupa Zygmunta Szczęsnego Fe-
lińskiego w czasie wypadków warszawskich 1862—63. — 28 I 1928 J. Dut-
kiewicz: Ministerstwo Spraw Zagranicznych w czasie powstania listopa-
dowego. — 17 V 1930 Tenże: Austria wobec powstania listopadowego. —
10 III 1928 J. Feldman: Bismarck a Komisja Kolonizacyjna. — 12 V 1928
Tenże: Mocarstwa wobec powstania styczniowego. — 3 XII 1932 Tenże:
Węgry i Polacy w roku 1848—1849. — 4 II 1933 Tenże: Negocjacja Ale-
ksandra Kłobukowskiego w Berlinie w r. 1863—1864. — 23 III 1929
J. St. Harbut: Sprawa grobu generała Bema w Aleppo. — 25 XI 1930
M. Kukiel: Powstanie listopadowe przed sądem historii. — 28 II 1936
W. Knapowska: W setną rocznicę okupacji Krakowa.

IX. Historia najnowsza (21 odczytów)

3 III 1917 A. Krzyżanowski: O ekonomicznych przyczynach obecnej
wojny. — 24 IV 1920 Tenże: Korespondencja Wilhelma II z Mikołajem. —
10 XI 1924 Tenże: Wspomnienia hofrata Mussulina, redaktora ultimatum
do Serbii 1914 r. — 29 X 1921 St. Kutrzeba: Z pamiętników i aktów z cza-
sów Wielkiej Wojny. — 8 IV 1933 Tenże: Rządy okupacyjne Austrii i Nie-
miec w Królestwie Kongresowym. — 7 XI 1925 Wł. Konopczyński: Histo-
ria współczesna, jej znaczenie, próby i sposoby badania. — 17 XII 1931
Tenże: Uwagi o książce Mariana Seydy „Polska na przełomie dziejów“. —
10 III 1934 M. Kukiel: Wybuch wojny światowej w oświetleniu najnow-
szych prac francuskich (C. Bloch, J. Issac). — 2 V 1936 Tenże: Uwagi
o „Polsce Odrodzonej“ St. Kutrzeby.

Cykl publiczny: Wielka Wojna 1914—1918

25 XII 1934 J. Feldman: Geneza. — 2 XII 1934 M. Kukiel: Wy-
buch. — 9 XII 1934 A. Krzyżanowski: Gospodarcze tło wojny. 17 I 1935
J. Dąbrowski: Rozwój obozów walczących w czasie wojny. — 24 I 1935
St. Kutrzeba: Sprawa polska w polityce mocarstw. — 10 II 1935 T. Ró-
życki: Strategiczne założenie Wielkiej Wojny.

2 V 1936 J. Dąbrowski: Rozbiór dzieła „La Pologne, sa vie économi-
que et sociale pendant la guerre“. — 23 I 1937 J. Feldman: O pamiętni-
kach B. Hutten-Czapskiego. — 27 XI 1937 H. Batowski: Geneza sojuszu
bałkańskiego 1912 r. — 19 II 1938 J. Hulewicz: Narodziny polskiego ru-
chu filareckiego przed wojną światową. — 13 V 1938 E. Lukinich: Die
Stellungnahme der ungarischen Regierung in der polnischen Frage während
der ersten Jahren des Weltkrieges. — 29 X 1938 Z. Lasocki: Przewrót paź-
dziernikowy 1918 r. w Krakowie i Polska Komisja Likwidacyjna.

X. Kościół (11 odczytów)

20 V 1914 J. Fijałek: Zabezpieczenie języka ludu w kościele rzymskokatolickim na Litwie i w Rzeczypospolitej (1387—1795). — 1 III 1924 Tenże: św. Kazimierz wobec schizmy wschodniej. — 25 VI 1927 P. Dawid: O biskupie polskim Franku w XI w. (w jęz. franc.). — 17 III 1928 W. Sobieski: Spór o konfederację warszawską. — 24 I 1931 R. Grodecki: Iwo Odrowąż biskup krakowski. — 20 V 1933 M. Niwiński: Plany misji benedyktyńskiej na Rusi w poł. XII w. — 9 XII 1933 Tenże: Biskup krakowski Jan Grotowic i jego zatargi z Kazimierzem Wielkim. — 18 I 1936 Tenże: Kazimierz Wielki a biskup Bodzanta. — 16 III 1935 A. Vetulani: Przenikanie powszechnego prawa kościelnego do Polski w ciągu XIII w. — 22 V 1937 K. Pieradzka: Fundacja klasztoru na Jasnej Górze przez Opolczyka. — 16 X 1937 K. Buczek: Początki biskupstwa krakowskiego i zjazd gnieźnieński.

XI. Historia prawa (17 odczytów)

25 X 1913 St. Kutrzeba: Unia horodelska. Wł. Semkowicz: Braterstwo szlachty polskiej z bojarami litewskimi. — 23 III 1919 Tenże: O prawach polskich do Spisza i Orawy. — 30 IV 1938 Tenże: Przysięga na słońce w dawnym prawie polskim. — 14 II 1914 M. Łodyński: Regnum Poloniae w opinii XIV w. — 13 V 1916 Wł. Konopczyński: Z dziejów senatu polskiego od w. XVI—XVIII. — 27 XI 1919 Tenże: Traktaty międzynarodowe dawnej Rzeczypospolitej. — 13 XII 1930 Tenże: Rząd a sejm w dawnej Rzeczypospolitej. — 4 V 1922 Wł. Pocięcha: *Conventus iustitiae* a sejm egzekucyjny. — 26 VI 1923 Wł. Abraham: O dziewosłębach w Polsce pogańskiej. — 9 II 1924 K. Dobrowolski: Ustrój wsi polskiej na przełomie wieków średnich i nowożytnych. — 30 XI 1929 A. Vetulani: Prawno-publiczny stosunek Mazowsza do Polski w ciągu XIV stulecia. — 25 X 1930 M. Kukiel: Zagadnienia wojennych artykułów hetmańskich 1609 r. — 24 II 1934 J. Siemieński: Polityka sejmowa Stefana Batorego. — 15 II 1930 R. Grodecki: Konfederacje za Piastów. — 27 II 1937 Tenże: Do genezy artykułu „*De non praestanda oboedientia*“. — 11 XII 1937 Tenże: Śląskie hołdy lenne w latach 1327—1336.

XII. Historia społeczno-gospodarcza (8 odczytów)

31 I 1914 Fr. Bujak: Feudalizm a kapitalizm. — 18 XI 1916 L. Kolanowski: Pomiar Litwy za Zygmunta Starego. — 3 II 1917 Wł. Semkowicz: Z dziejów osadnictwa rycerstwa staropolskiego (Lubin i jego fundatorowie). — 9 VI 1917 I. T. Baranowski: Przemysł polski w w. XVI. — 20 XII 1917 J. Rutkowski: Skład zawodowy ludności włościańskiej w Polsce w drugiej połowie XVI w. — 24 IV 1920 R. Grodecki: Najstarsze ślady górnictwa w Polsce średniowiecznej. — 21 XII 1922 Tenże: Sóliny ziemi krakowskiej w wiekach średnich. — 9 VI 1934 E. Stamm: Z dziejów miar polskich.

XIII. Zagadnienia ogólne i historia kultury (26 odczytów)

24 V 1913 J. Lewicki: Geneza Komisji Edukacji Narodowej. — 14 VI 1913 Wł. Konopczyński: Jan Jakub Rousseau doradcą Polaków. — 4 VI 1927 Tenże: Recenzje i recenzenci. — 22 X 1932 Tenże: Jak się pisze życiorys? Zasady biografii. — 27 X 1933 Tenże: Charakterystyka Stanisława Konarskiego. — 20 XI 1917 St. Tomkowicz: Polska a kultura artystyczna europejska. Cz. I Architektura i rzeźba. — 4 XII 1917 Tenże: Polska a kultura artystyczna europejska. Cz. 2 Malarstwo. — 24 III 1920 St. Kot: Polacy w Bazylei w XVI i XVII w. — 27 X 1923 Tenże: Czy Komisja Edukacyjna była pierwszym w Europie ministerstwem oświaty? — 16 XII 1920 K. Dobrowolski: Z dziejów życia religijnego w Polsce średniowiecznej. — 10 XI 1924 Tenże: Książka na dworze monarszym w Polsce średniowiecznej. — 20 III 1926 Tenże: Modlitewnik królewicza Aleksandra z r. 1491. — 20 III 1937 Tenże: Istota i mechanizm kultury. — 17 XII 1938 Tenże: Istota i zadania historii kultury. — 31 I 1922 R. Grodecki: Mistrz Wincenty, biskup krakowski. — 13 XII 1934 Tenże: Powstanie polskiej świadomości narodowej na przełomie XIII i XIV wieku. — 2 XI 1922 L. Birkenmajer: Najnowsze wyniki badań nad Kopernikiem. — 18 X 1924 T. Szydlowski: O Józefie Strzygowskim, jego metodzie i walce z humanizmem. — 22 XI 1928 Tenże: Metoda historii sztuki w świetle sporu o Giotto i o freski w kościele franciszkańskim w Asyżu. — 20 II 1926 F. Koneczny: Czy Polska posiadała swoistą kulturę? — 20 III 1926 K. Piekarski: Pamiętniczek kalendarzowy Ambrożego Pampowskiego 1489—1506. 22 I 1927 J. Dąbrowski: Z dyskusji nad kolebką kultury polskiej. — 26 II i 26 III 1927 J. Friedberg: Szkic historii gimnazjum w Ostrowie. — 7 V 1927 K. Bąkowski: O kościele św. Idziego i św. Andrzeja w Krakowie. — 22 X 1927 M. Friedberg: Dzieje kościoła N. Panny Marii w Krakowie do XV w. — 12 V 1934 A. Kłodziński: Historia i socjologia.

Cykl wykładów publicznych: Dzieje polskiej świadomości narodowej

17 XI 1935 St. Kutrzeba: Istota narodowości. K. Dobrowolski: Świadomość narodowa w średniowiecznej Polsce. — 26 XI 1935 St. Kot: Doba Odrodzenia. — 1 XII 1935 Wł. Konopczyński: Sarmatyzm i Oświecenie. — 8 XII 1935 M. Handelsman: Od rozbiorów do powstania styczniowego. — 15 XII 1935 J. Kucharszewski: Czasy najnowsze.

13 XI 1937 Fr. von Kalken: Reflexions sur le fait d'histoire. — 8 I 1938 J. Adamus: O syntezie historycznej Szujskiego.

XIV. Oceny krytyczne (62 odczyty)

15 III 1913 L. Kolankowski: Rozbiór krytyczny „Istorii Ukrainy Rusi“ prof. M. Hruszewskiego, t. IV, V, VI. — 19 II 1916 O. Halecki: Rozbiór krytyczny dzieła E. Ziviera „Neuere Geschichte Polens, 1506—1572“. 16 XII 1916 Wł. Konopczyński: Najnowsza historiografia szwedzka. — 4 IV 1922 Tenże: Najnowszy głos angielski o przyczynach upadku Polski (Whitton w czasopiśmie „Scientia“). — 27 XI 1926 Tenże: Jeszcze o rozwoju prawa większości. (Nowe przyczynki w nauce zagranicznej). — 2 XI 1927 Tenże: O „Historyce“ M. Handelsmana. — 7 III 1929 Tenże: Nowa monografia o St. Auguście. (Z powodu książki O Forsta Batta

glii). — 27 III 1930 Tenże: Teoria poznania w „Historyce“ M. Handelsmana. — 31 I 1931 Tenże: Poezja barska. (Z powodu wydawnictwa K. Kolbuszewskiego). Tenże: Pułaski w Ameryce. (O książce Wł. Wajdy). Tenże: Figle albańskiego masona. (Mirko Breyer, Antun conte Zanočić i njegovi Sinovi“). — 14 X 1933 Tenże: „O wielkim Mazepińcu“. Rozbiór krytyczny dzieła E. Borszczaka. Tenże: „Francja a Rosja 1762—1772“. Rozbiór krytyczny książki L. Jacobsohn. — 12 I 1935 Tenże: Krytyczny rozbiór monografii „Kraków i ziemia krakowska“ Grodeckiego, Lepszego i Feldmana. — 15 XII 1935 Tenże: Zagajenie dyskusji nad dziełem zbiorowym „Etienne Batory“. — 31 III 1936 Tenże: Rozbiór pracy J. Feldmana „Vergennes wobec Polski 1774—87“. — 31 X 1936 Tenże: Masoneria a rozbiory Polski. (Z powodu książki K. M. Morawskiego). — 12 V 1917 St. Zachorowski: Zagajenie dyskusji nad cyklem odczytów „O przyczynach upadku Polski“. — 20 XI 1917 Fr. Bujak: Kilka słów o „Historii ustroju Polski“ St. Kutrzeby. — 24 II 1921 R. Grodecki: Rozbiór krytyczny I tomu „Historii politycznej“ wydanej przez Akademię Umiejętności. — 31 I 1929 Tenże: Arcybiskup Henryk Kietlicz, reformator kościoła polskiego. (Z powodu pracy Umińskiego). — 30 XI 1933 Tenże: Ocena prac J. Krzyżanowskiego o prawie górniczym w średniowiecznej Polsce. — 17 VI 1921 Wł. Semkowicz: Uwagi krytyczne o I tomie „Histoire de la nation française“, wyd. pod redakcją G. Hanotaux. — 28 V 1923 Tenże: O najnowszym kodeksie mazowieckim. — 23 V 1928 Tenże: I tom „Dziejów Polski średniowiecznej“ R. Grodeckiego i St. Zachorowskiego. — 19 II 1935 Tenże: Uwagi o początkach polskiego dokumentu. (Z powodu dzieła Stanisława Kętrzyńskiego). — 1 II 1928 J. Feldman: Omówienie II t. nowego wydania „Dziejów Polski“ M. Bobrzyńskiego. — 21 II 1928 Tenże: Ocena pracy R. H. Lorda, Bismarck and Russia in 1863“. — 30 V 1931 Tenże: Uwagi o III tomie „Dziejów Polski“ M. Bobrzyńskiego. — 17 X 1934 Tenże: Nowsze kierunki badań nad Wielką Rewolucją. — 30 X 1935 Tenże: Uwagi o książce St. Leger'a i Sagnac'a „Louis XIV“. — 1 II 1928 K. Piotrowicz: Rozbiór I tomu nowego wydania „Dziejów Polski“ M. Bobrzyńskiego. — 14 XI 1929 Tenże: Uwagi z powodu pracy O. Laskowskiego „Grunwald“, Warszawa 1926. — 18 V 1932 Tenże: Uwagi o nowym wydaniu „Bibliografii“ L. Finkla. — 9 I 1937 Tenże: Rozbiór książki L. Kolankowskiego „Dzieje Polski za Jagiellonów“. Wł. Pocięcha: Rozbiór książki L. Kolankowskiego „Dzieje Polski za Jagiellonów“. — 28 I 1928 W. Sobieski: Z najnowszych dzieł o Pomorzu. — 16 I 1932 Tenże: Zagajenie dyskusji nad książką Wł. Konopczyńskiego „Kazimierz Pułaski“. — 21 II 1928 M. Kukiel: Omówienie książki A. M. Skałkowskiego „Z dziejów insurekcji“. — 25 VI 1931 Tenże: Uwagi o dziele Abel Mansuy, Jérôme, Napoléon et la Pologne 1812“. — 31 III 1936 Tenże: O pamiętnikach Caulaincourt'a. — 1 VI 1928 Fr. Papée: II tom Dziejów Polski średniowiecznej J. Dąbrowskiego. — 7 VI 1930 Tenże: Dzieje Litwy za Jagiellonów w najnowszym oświetleniu. — 11 II 1933 Tenże: Zagadnienie wyprawy Olbrachta w roku 1497. (Z powodu referatu dra O. Górki: Kilia i Białogród w wyprawie 1497). — 7 III 1929 M. Niewiński: Uwagi o początkach biskupstwa płockiego. (Z powodu prac Arnolda i Potkańskiego). — 1 V 1930 Tenże: Ocena książki M. Wyszyńskiego „Ze studiów nad dziesięciną w Polsce śre-

dniowiecznej". — 27 II 1932 Tenże: Najnowsze prace z dziejów Krakowa (Chmiel, Dzikówna, Pieradzka). — 20 X 1934 Tenże: Nowsze prace z dziedziny urbanistyki polskiej. (Ocena książek J. Ptaśnika i M. Patkaniowskiego). — 13 XII 1929 J. Dąbrowski: Omówienie pracy St. Kętrzyńskiego „Do genezy kancelerstwa koronnego“, 1928. — 25 I 1930 M. Friedberg: Uwagi o książce Z. Wojciechowskiego „Prawo rycerskie w Polsce przed statutami Kazimierza Wielkiego“, Poznań 1928. — 6 XI 1930 K. Morawski: Tajemnice starego Drezna. (Rozbiór krytyczny książki Hansa Beschornera „Ernstes und feuchtfreundliches aus dem Kurländischen Palais“). — 26 XI 1931 K. Lepszy: Uwagi o książce St. Bodniaka „Kongres szczeciński na tle bałtyckiej polityki polskiej“. — 11 V 1932 H. Barycz: Przegląd badań nad dziejami Uniwersytetu krakowskiego w latach 1916—1932. — 25 XI 1933 A. Wojtkowski: Omówienie książki J. Feldmana „Sprawa polska w 1848 r.“. — 7 XII 1933 J. Hulewicz: Zagajenie dyskusji nad dziełem J. St. Bystronia „Dzieje obyczajów w dawnej Polsce“. — 23 III 1935 K. Pieradzka: Nowe studium o Jadwidze jako królowej i świętej. (Z powodu pracy W. Maciejewskiej). — 20 II 1937 H. Batowski: Uwagi o książce A. Lewaka: Dzieje emigracji polskiej w Turcji. — 17 IV 1937 K. Buczek: Ocena pracy J. Paradowskiego „Osadnictwo ziemi chełmińskiej“. — 9 X 1937 St. Kutrzeba: Charakterystyka „Dziejów Polski nowożytnej“ Wł. Konopczyńskiego. — 26 II 1938 T. Nowak: O książce ks. Frąsia „Obrona Jasnej Góry“. — 11 VII 1938 K. Piwarski: Uwagi krytyczne o „Marysieńce Sobieskiej“ Boya-Żeleńskiego. — 3 XII 1938 J. Iwaszkiewicz: Uwagi krytyczne o „Wojnie 1812 r.“ M. Kukiela.

XV. Nauczanie historii (21 odczytów)

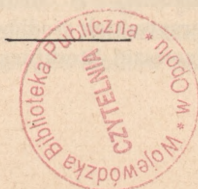
14 III 1914 K. Krotoski: Krytyczne uwagi o najnowszych planach nauczania historii w szkołach średnich i podręcznikach na podstawie tych planów napisanych. H. Radlińska: Zagadnienia popularyzacji historii. — 5 IV 1924 A. Kłodziński: Odrodzenie historii polskiej w nauce szkolnej. — 14 IV 1934 L. Piotrowicz i A. Kłodziński: Ocena naukowa i dydaktyczna podręczników na kl. I gimn. — 11 V 1935 Tenże: Dwa typy podręcznika historii na kl. I gimnazjalną. — 9 III 1933 Wł. Semkowicz: Szkolny atlas historyczny. — 14 XII 1932 J. Dąbrowski: Program prac Sekcji Dydaktycznej. — 6 X 1934 St. Piwko: Problem regionalny w nauczaniu historii w Krakowie. — 11 V 1935 K. Buczek: Zagadnienie regionalizmu w nauczaniu. — 5 XII 1936 J. Haydukiewicz: Rozkład materiału nauczania historii na poszczególne klasy. — 12 XII 1936 Wł. Czapliński: Materiał na I kl. gimn. — 30 I 1937 Wł. Bogatyński: Materiał na II kl. gimnazjalną. — 6 III 1937 M. Pawlicowa: Materiał na III kl. gimnazjalną. E. Długopolski: Materiał na IV kl. gimnazjalną. — 4 XII 1937 Fr. Fuchs: Nauczanie historii w szkole powszechnej. — 29 II 1936 R. Grodecki: Naukowa ocena II tomu „Podręcznika do nauczania historii“ W. Moszczeńskiej i H. Mrozowskiej. H. Barycz i J. Feldman: Naukowa ocena III tomu „Podręcznika do nauczania historii“ W. Moszczeńskiej i H. Mrozowskiej. — 7 V 1938 L. Piotrowicz: Organizacja uniwersyteckich studiów historycznych. — 19 XI 1938 K. Piwarski: Przegląd najnowszej literatury historyczno-dydaktycznej.

XVI. Uroczyste akademie (15 odczytów)

13 XII 1913 R. Grodecki: Antoni Małecki jako historyk. — F. Koneczny: Spuścizna naukowa Aleksandra Jabłonowskiego. — St. Turowski: Antoni Małecki jako historyk literatury. — 29 IV 1933 St. Tomkowicz: Fizjognomia duchowa Szujskiego. — Wł. Konopczyński: Józef Szujski jako historyk. — 10 XI 1935 O. Halecki: Twórczość naukowa W. Sobieskiego. — 14 XI 1935 St. Estreicher: Michał Bobrzyński. — M. Kukiel: Szymon Askenazy. — 4 IV 1936 E. Kuntze: O działalności bibliotekarskiej Fryderyka Papée'go. — L. Kolankowski: Rys działalności naukowej Fryderyka Papée'go. — 1 V 1937 R. Grodecki: Prace i zasługi Stanisława Zakrzewskiego jako historyka średniowiecznej Polski. — 6 X 1937 A. Vetulani: Ks. Jan Fijałek. Badacz i człowiek. — K. Michalski: Ks. Jan Fijałek jako badacz prądów umysłowych. — 12 II 1938 J. Feldman: Stanowisko Wacława Tokarza w historiografii polskiej. — M. Kukiel: Wacław Tokarz jako historyk wojskowy.

Zestawienie ilości odczytów Krakowskiego Oddziału P. T. H.
w latach 1913—1938

R. 1913/14	—	16	S. Krytyczna	2
R. 1914/16	—	9	R. 1933/34	— 11
R. 1916/17	—	10	S. Krytyczna	4
R. 1917/18	—	20	S. Hist. Najn.	2
R. 1918/19	—	9	R. 1934/35	— 9
R. 1919/20	—	5	S. Krytyczna	5
R. 1920/21	—	11	S. Hist. Najn.	6
R. 1921/22	—	9	S. Dydaktyczna	3
R. 1922/23	—	7	R. 1935/36	— 15
R. 1923/24	—	8	S. Krytyczna	5
R. 1924/25	—	12	S. Dydaktyczna	5
R. 1925/26	—	6	R. 1936/37	— 12
R. 1926/27	—	9	S. Krytyczna	4
R. 1927/28	—	15	S. Hist. Najn.	3
S. Krytyczna		3	S. Dydaktyczna	5
R. 1928/29	—	14	R. 1937/38	— 16
S. Krytyczna		7	S. Krytyczna	3
R. 1929/30	—	10	S. Hist. Najn.	2
S. Krytyczna		4	S. Dydaktyczna	1
R. 1930/31	—	9	R. 1938/39 (do grudnia 1938)	— 5
S. Krytyczna		5	S. Krytyczna	2
R. 1931/32	—	6	S. Hist. Najn.	2
S. Krytyczna		5	S. Dydaktyczna	2
R. 1932/33	—	8		

Wojewódzka Biblioteka
Publiczna w Opolu

CM 314519

000-314519-00-0

